

مدیر مسئول:

■ محمدامین ایمانجان‌ی

قائم‌مقام مدیرمسئول:

■ مسعود فروغی

سر‌دبیر:

■ محمد ذکیرزاده

تلفن و فکس:

■ ۰۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)

کدپستی:

■ ۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶

چاپ:

■ چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی

نشانی:

■ خیابان حافظ،پلین‌تر از جمهوری

■ روی‌روی ساختمان‌بورس

■ ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

سال گذشته ۱۰۰ تن طلا وارد کشور شده است، گزارش های جهانی از افزایش سهم این فلز در ذخایر کشورها خبر می دهند

جویندگان طلا

فاطمه سادات مرتضوی
زیرنگار گروه اقتصاد

سال ۲۰۲۴ در تمام جهان سال عجیبی بود، سرعت تحولات جهانی آن چنان بالا بود که به عقیده بسیاری از ناظران بین الملل، در حالت عادی ووضیعت نرمال، برای یک دهه جهان کافی بود. از کودتای غیرمنتظره در کره جنوبی گرفته تا جنگ در غزه و اوکراین، جنگ تجاری چین و آمریکا هم به نوبه خود بازار جهانی را تحت تأثیر قرار داده، از طرفی شاید بتوان مهم‌ترین این تحولات را روی کار آمدن مجدد دونالد ترامپ با کابینه جدید و خاص خود حساب کرد؛ مثلاً همین جنگ تعرفه‌ای را هم که در نظر بگیریم در چند ماهه اخیر بازارهای جهانی را دچار نوساناتی عجیب کرده و باعث ثبت رکوردهای جدیدی در آن شده است. برای مثال در سه‌ماهه پایانی ۲۰۲۴ رکورد جدیدی از ارزش طلا در جهان ثبت شد و طبق آمار شورای جهانی طلا ارزش آن در تمام دنیا به ۱۱۱ میلیارد دلار رسید که عدد قابل توجهی است. طبق آمار شورای جهانی طلا کشورهای سوئیس، چین، انگلستان و امارات بیشترین واردات طلا را در سال ۲۰۲۴ داشته‌اند و سوئیس سهم ۴۰ درصدی در واردات جهان دارد. این کشورها در سال ۲۰۲۴ به ترتیب ۱۰۷،۱۰۳،۷۷ میلیارد دلار طلا وارد کرده‌اند و پرچمدار واردات طلا در جهان به شمار می روند. ایران همچنین در سال ۲۰۲۴ رقمی معادل ۸ میلیارد دلار واردات طلا داشته و ۱۱مین کشور واردکننده طلا در جهان است.

۲۰۲۴ سال نوسانات عجیب طلا در جهان

نوسانات این روزهای حاصل از جنگ تعرفه‌ای ترامپ هم عملاً فصل جدیدی را در بازارهای مالی دنیا رقم زده است. از دیرباز تاکنون نیز در سراسر دنیا طلا به‌عنوان دارایی امن‌تر ترجیحی دیده می شود. به دنبال اتفاقات این روزها مشاهده می‌شود ارزش دلار آمریکا تضعیف شده و اوراد خزانه‌داری به شدت فروخته می‌شوند، چون اعتماد به آمریکا به‌عنوان یک شریک تجاری قابل اتکا کاهش یافته است. مثلاً در روزهای اخیر وال استریت ژورنال نوشت دولت آمریکا قصد دارد از مذاکرات تعرفه‌ای برای فشار بر شرکای تجاری خود با هدف کاهش تعاملات اقتصادی آنان با چین استفاده کند. این خبر باعث شد طلا در روز چهارشنبه جهشی بیش از سده‌صدی را تجربه کند. در جریان معاملات روزهای اخیر در بازارهای آسیایی، قیمت طلا به رکورد جدیدی در سطح سه هزار و ۳۵۷ دلار رسید؛ اما در ادامه تا پیش از تعطیلات عید پاک اصلاحی در قیمت رخ داد و در سطح سه هزار و ۳۲۷ دلار تثبیت شد. بر اساس داده‌های اداره کل اطلاعات و آمار بازرگانی وزارت بازرگانی (DGCIIS)، واردات طلا از آوریل ۲۰۲۴ کاهش یافته است، همچنین مازاد واردات در هشت ماهه اول سال ۲۰۲۵-۲۰۲۴ حدود ۱۱٫۷ میلیارد دلار ثبت شده است. افزایش غیر معمول واردات فلز گرانبها در نوامبر ۲۰۲۴ منجر به رکورد ۷۰ میلیارد دلاری واردات و ثبت بالاترین کسری تجاری به میزان ۸۴/۳۷ میلیارد دلار شده است.

واردات ۱۰۵ میلیارد دلاری سوئیس

بررسی «فرهیختگان» از داده‌های پایگاه داده سازمان ملل (COMTRADE) نشان می‌دهد در سال ۲۰۲۴ سوئیس بزرگ‌ترین واردکننده طلا بوده و چیزی حدود ۴۰ درصد از سهم بازار جهانی را به خود اختصاص داده است، میزان واردات طلا در کشور سوئیس به‌عنوان رکورددار واردات طلا در سال ۲۰۲۴ رقمی معادل ۱۰۵ میلیارد دلار بوده، در همین راستا در بازار جهانی طلا که پس از حذف فلزات از تعرفه‌های مقابل ترامپ شاهد تغییرات قابل توجهی در جریان صادرات و واردات بوده است؛ می‌بینیم طلایی که از دسامبر به نیویورک منتقل شده بود، اکنون به سوئیس، محل اولیه خود بازمی‌گردد. داده‌های گمرک سوئیس نشان می‌دهد که واردات طلا از آمریکا، از ۲۱ تن در فوریه، به ۲۵ تن در مارس، افزایش یافت که بالاترین میزان در ۱۳ ماه گذشته بود. افزون بر این، بر اساس داده‌ها این روزها صادرات طلا از سوئیس به آمریکا، با ۳۲ تن درصد کاشی ماهانه رویه‌رو شده است؛ چراکه این دارایی ارزشمند که معامله‌گران از دسامبر، به‌منظور احتیاط در برابر احتمال تعرفه‌های گسترده آمریکا بر واردات طلا به نیویورک انتقال داده بودند به سوئیس و جایی که از آن آمده بود بازگردانده می‌شود.

واردات ۱۰۳ میلیارد دلاری چین

دره دوم پس از سوئیس، واردات طلا در چین می‌تازد و چین دومین کشوری است که بیشترین طلا را در سال ۲۰۲۴ خریداری کرده است؛ بر همین اساس می‌توان گفت چین در سسال ۲۰۲۴، حدود ۱۰۳ میلیارد دلار طلا وارد کرد و این محصول چهارمین کالا در میان ۱۱۹۹ کالای وارداتی چین بود. گزارش شورای جهانی طلا می‌گوید: مبداهای اصلی واردات طلا چین در سال ۲۰۲۴ شامل کشورهای سوئیس، کانادا، هنگ‌کنگ، آفریقای جنوبی و استرالیا بوده که میزان واردات طلا در آن‌ها به ترتیب ۳۹/۸ میلیارد دلار، ۱۸/۵ میلیارد دلار، ۱۴ میلیارد دلار، ۹/۰۳ میلیارد دلار و ۸/۲۷ میلیارد دلار بوده است. بر اساس آمارهای شورای جهانی طلا در فوریه

سال ۲۰۲۵، چین ۴/۱۲ میلیارد دلار طلا صادر کرد و ۷ میلیارد دلار طلا وارد کرد که منجر به کسری تجاری منفی ۲/۹۵ میلیارد دلار شد. در دوماهه ابتدایی سال ۲۰۲۵ نیز صادرات طلا از چین ۱۸/۲ میلیارد دلار بود که ۱۱۲درصد افزایش یافت و از ۱/۹۴ میلیارد دلار به ۴/۱۲ میلیارد دلار رسید. در همین مدت، واردات ۵/۷ میلیارد دلار چیزی حدود ۴۱۳درصد افزایش را ثبت کرد و از ۱/۴ میلیارد دلار به ۷/۱ میلیارد دلار رسید. در فوریه سال جاری میلادی (۲۰۲۵)، بیشترین واردات طلای چین از کانادا با رقمی معادل ۱/۹ میلیارد دلار صورت گرفت و پس از آن چین عمدتاً طلا را از سوئیس، قرقیزستان، آلمان و هنگ‌کنگ وارد کرد که به ترتیب رقمی معادل ۱/۷۸ میلیارد دلار، ۱/۱۲ میلیارد دلار، ۹۳۴ میلیون دلار و ۷۵۲ میلیون دلار بوده است. به‌طورکلی می‌توان گفت در دوماهه ابتدایی سال ۲۰۲۵ مجموع واردات سال به سال طلا به چین ۲۱/۹درصد کاهش یافت که این کاهش عمدتاً به دلیل کاهش واردات از سوئیس، استرالیا و آفریقای جنوبی صورت گرفت که هر یک به ترتیب به میزان ۳/۶ میلیارد دلار (۶۷درصد)، ۸۳۵ میلیون دلار یا ۹۹/۹درصد و ۳۹۲ میلیون دلار معادل ۵۹/۶درصد کاهش را ثبت کردند.

واردات ۷۷ میلیارد دلاری انگلستان

داده‌های مرکز رصد اقتصادی (OEC) نشان می‌دهد که انگلستان با ۷۷ میلیارد دلار سومین کشور با بیشترین واردات طلا در دنیاست؛ این درحالی است که در سال ۲۰۲۳ بریتانیا رقمی معادل ۲۸/۲ میلیارد دلار طلا وارد کرده است. این به معنای رشد ۱۰۱ درصدی میزان واردات طلا در یک‌سال اخیر در انگلستان است. کشورهای امارات، هنگ‌کنگ و هند در رده‌های چهارم تا ششم در دنیا قرار گرفته‌اند و در سال ۲۰۲۴ به ترتیب ۷۷،۶۶، ۵۲ میلیارد دلار طلا وارد کرده‌اند. نکته جالب توجه در این مقایسه قرار گرفتن ترکیه و آمریکا در جایگاه هشتم و نهم در دنیاست؛ البته که جایگاه نهم آمریکا در واردات طلا در جهان به نوبه خود موجب تعجب کارشناسان شده است. ترکیه و آمریکا در سال ۲۰۲۴ به ترتیب ۱۷ و ۱۶ میلیارد دلار طلا وارد کرده‌اند.

جایگاه ۹ آمریکا در واردات طلا

طبق آمار شورای جهانی طلا، در ژانویه ۲۰۲۵، صادرات طلا در آمریکا به ارزش ۳/۸ میلیارد دلار و واردات به ارزش ۳/۸ میلیارد دلار رسید که منجر به ایجاد تراز تجاری منفی ۲/۴۵ میلیارد دلار شد. در مقایسه با داده‌های دسامبر ۲۰۲۴ و ژانویه ۲۰۲۵ واردات طلا با افزایش ۶۰۳ میلیون دلاری، معادل ۱۸/۹ درصد از ۳/۲ میلیارد دلار به ۳/۸ میلیارد دلار افزایش یافت. در سال ۲۰۲۴، ایالات متحده ۱۵/۹ میلیارد دلار طلا وارد کرد که سی‌وسومین محصول وارداتی (از بین ۱۲۲۷ محصول) در ایالات متحده به شمار می‌رود. در سال ۲۰۲۴، مبداهای اصلی واردات طلا به ایالات متحده کشورهای کانادا، مکزیک و سوئیس بودند که به ترتیب ۲/۶، ۴/۵، ۲/۶ و ۲ میلیارد دلار طلا از این کشورها وارد کرد. براساس این آمارها، ایالات متحده طی سال ۲۰۲۴ در رتبه نهم در بین بزرگ‌ترین واردکنندگان طلا قرار داشته است.

ایران سیزدهمین واردکننده بزرگ طلا شد

طبق آمارهای گمرک ایران، تجارت خارجی غیرنفتی کشور در سال ۱۴۰۳ با ۱۴،۴ درصد افزایش نسبت به سال ۱۴۰۲ به رقم ۱۳۰ میلیارد و ۲۱۹ میلیون دلار رسید. از این میزان سهم صادرات غیرنفتی ۵۷ میلیارد و ۸۴۴ میلیون دلار و سهم واردات ۷۲ میلیارد و ۳۷۵ میلیون دلار بود. با توجه به اینکه واردات طلا یکی از راه‌های رفع تعهد ارزی به شمار می‌رود سال گذشته ۱۰۰ تن طلا به اشکال خام به ارزش ۸ میلیارد و ۵۱ میلیون دلار وارد کشور شده است.

داده‌های گمرک نشان می‌دهد در ۱۱ماه سال ۱۴۰۲ حجم واردات طلای خام بیش از ۳۰ تن شمش استاندارد به ارزش ۱،۹ میلیارد دلار بوده است. چندی پیش محمدرضا قزقزین، رئیس کل بانک مرکزی اعلام کرد ایران کرد بزرگ‌ترین خریداران دارندگان ذخایر استراتژیک طلا است. به گفته وی، حدود ۳۰درصد از ذخایر ارزی ایران به طلا تبدیل شده و ایران یکی از بالاترین نسبت‌های طلا به ارز خارجی را در جهان دارد. در خصوص لحاظ کردن شمش طلا در مژه واردات کشور این ملاحظه را باید در نظر داشت که عملاً از طریق واردات شمش طلای استاندارد وجوه حاصل از صادرات به کشور بازگشته است.

داده‌های جهانی نشان می‌دهد ایران با واردات بیش از ۸ میلیارد دلاری طلا در سال گذشته، سیزدهمین واردکننده بزرگ طلا در جهان بوده است.

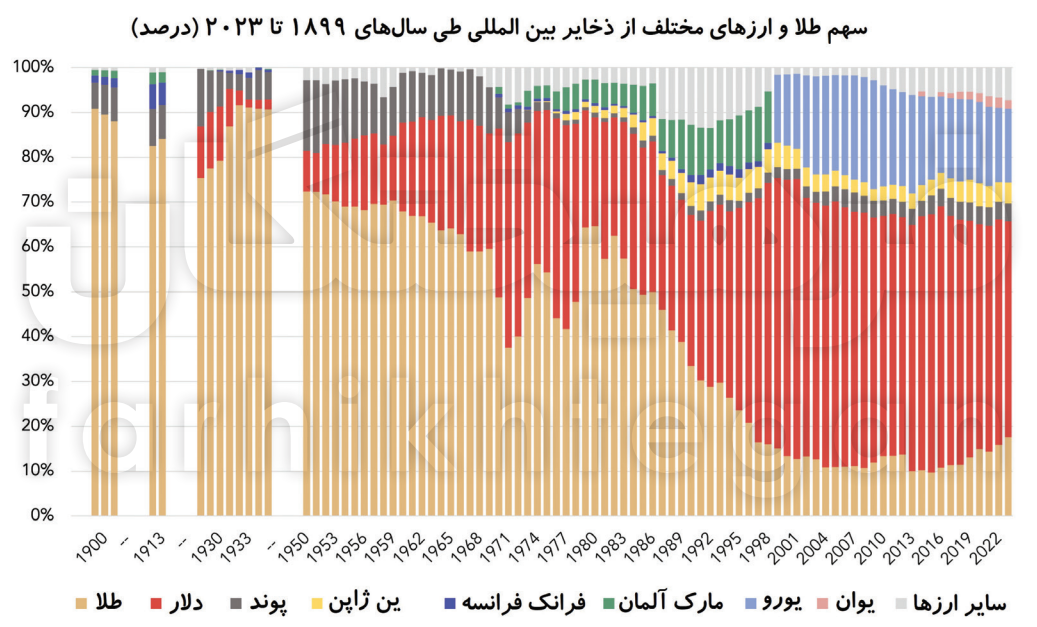
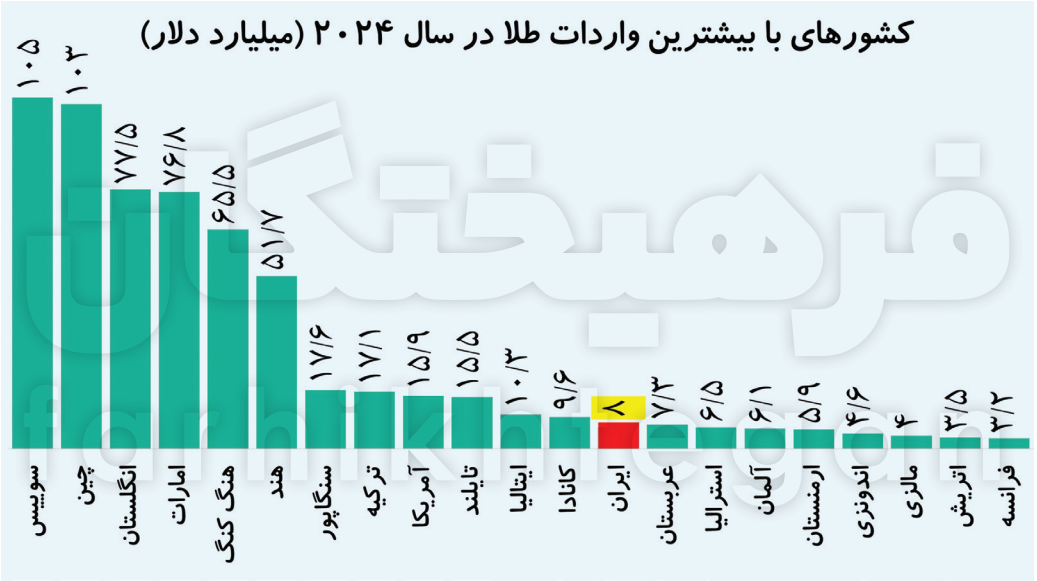
ذخیرهٔ طلای ۳۸ هزار تنی جهان

داده‌های جهانی نشان می‌دهد بانک‌های مرکزی در جهان چیزی حدود ۱۷درصد از کل طلاهای استخراج‌شده را در اختیار دارند و طبق آمار شورای جهانی طلا ذخایر آن‌ها تا پایان سال ۲۰۲۴ به بیش از ۳۷ هزار و ۷۵۵ تن متریک (MT) رسیده است. کارشناسان معتقدند این افزایش ذخایر عمدتاً به دلیل تبدیل شدن بانک‌های مرکزی به خریداران خالص طلا از سال ۲۰۱۰ به بعد است. دلایل متعددی برای خرید

طلا توسط بانک‌های مرکزی وجود دارد که عبارتند از کاهش ریسک‌های اقتصادی، پوششش در برابر تورم و ارتقای ثبات مالی. با توجه به نگرانی‌های فزاینده‌ای که در مسورد احتمال وقوع بحران‌های مالی جهانی وجود دارد، بانک‌های مرکزی به طور فزاینده‌ای به افزایش ذخایر طلای خود پرداخته‌اند. در یک نظرسنجی که در میانه سال ۲۰۲۴ توسط شورای جهانی طلا (WGC) انجام شد، ۸۱ درصد از مدیران بانک‌های مرکزی شرکت‌کننده در این نظرسنجی، پیش‌بینی کردند که ذخایر طلای جهانی در ۱۲ ماه آینده افزایش خواهد یافت. همچنین، ۴۲ درصد از پاسخ‌دهندگان به ذخیره ارزش بلندمدت فلز گرانبها به عنوان یک عامل کلیدی در تصمیم‌گیری‌های خرید طلا اشاره کردند.

۱۰کشور پرچمدار ذخیرهٔ طلا در جهان

در سال ۲۰۲۴، بانک‌های مرکزی به طور چشمگیری هزار و ۴۴تن متریک طلا به ذخایر خود افزودند؛ این رقم نشان‌دهنده سومین سال پیاپی است که خریدهای طلای جهانی در این بخش از مرز هزار تن عبور کرده است. در زمستان سال ۲۰۲۴، بانک‌های مرکزی رکورد جدیدی را با خرید ۳۳۲/۹ تن متریک طلا ثبت کردند، که این افزایش قابل توجه نشان‌دهنده تمایل فزاینده آن‌ها به تقویت ذخایر طلای خود در مواجهه با نوسانات اقتصادی و عدم قطعیت‌های جهانی است. در سال ۲۰۲۴، ۳۰درصد از افراد شرکت‌کننده در نظرسنجی شورای جهانی طلا، اعلام کردند قصد دارند ذخایر طلای بانک‌های مرکزی خود را افزایش دهند که این رقم نسبت به سال گذشته ۵ واحد درصد افزایش یافته است. در مقابل، ۳ درصد از بانک‌ها اعلام کردند که برای کاهش ذخایر طلای خود برنامه دارند و البته که این عدد نسبت به سال گذشته تغییر نکرده است. طبق گزارش شورای جهانی طلا، در سال ۲۰۲۴، کشورهای آمریکا، آلمان و ایتالیا سه کشور با بیشترین ذخایر طلا در بانک‌های مرکزی خود در جهان محسوب می‌شوند که به ترتیب، ۸ هزار و ۱۳۳ تن متریک، ۳ هزار و ۳۵۱تن متریک و ۲ هزار و ۴۵۱ تن متریک طلا ذخیره کردند و به نوبه یی پرچمدار ذخیره طلا در دنیا به شمار می‌روند. پس از آنها کشورهای فرانسه، روسیه و چین سه

نفت، نه تنها تحریم‌ها، بلکه کمبود نفت برای صادرات است. نفت

می‌تواند سود بالایی تولید کند، چراکه تفاوت نرخ نفت در بازار جهانی (با وجود کاهش نرخ آن در این مدت) نسبت به هزینه تولید در ایران بسیار زیاد است. البته که این مسئله می‌تواند به تراز پرداخت‌های کشور پاسخ دهد و اثر ما را در سطح جهانی احیا کند. «وی افزود: «پس از نفت، بخش مسکن و ساخت‌بافت‌های مسکونی مناسب نیز از مسیر مولدسازی به تشکیل سرمایه ثابت کمک می‌کند. در مرحله بعد، می‌توان به سراغ صنایع با درآمد ارزی رفت که هزینه‌های ریالی و کاربری بالایی دارند، مانند حوزه‌های پوشاک و کشاورزی، که در مراحل بعدی سرمایه‌گذاری قرار می‌گیرند.»

ناترازی انرژی، پازلی که نیاز به یکپارچگی دارد

در پایان، شش‌کاری در پاسخ به اینکه چطور می‌توان وضعیت ناترازی شدید انرژی در کشور را بهبود داد، گفت: «یک نمونه از اتفاقات مثبت در این زمینه در پایان سال گذشته رخ داد و سرمایه‌گذاری در حوزه انرژی در فرمول کنترل ترازنامه معاف شد. این موضوع نمونه‌ای از پیشنهاداتی است که پیش‌تر به آن اشاره کرده‌ام. این پژوهشگر پیشنهاد کرد: «باید از پاسخ دادن به ناترازی‌ها به صورت جداگانه اجتناب کنیم و آن‌ها را به‌عنوان اهداف مستقل در نظر نگیریم. باید مسائل مختلف را به هم پیوند دهیم. این ناترازی‌ها به هم مرتبط و نیازمند یک روایت مرکزی‌اند که در ذیل آن، بتوانیم به مشکلات این بخش پاسخ دهیم. تصور اینکه این مشکلات به‌صورت جداگانه وجود دارند و می‌توانند به تنهایی تبدیل به هدف شوند، به نظر من معقول نیست.»

مشخص نیست و به‌جز ایجاد بافت‌های مسکونی مناسب، گزینه‌های دیگری وجود ندارد. کنترل ترازنامه نیز باید به عنوان یک مسیر پیشران در نظر گرفته شود تا بتوان بر روی صنایع خاص تخفیف‌های اعتباری خاصی اعمال کرد. با این حال، نمی‌توانیم فشار بیشتری بر بازار اوراق وارد کنیم، مگر اینکه تصمیم به پذیرش نرخ‌های بهره بالاتر بگیریم. ایران هنوز این تصمیم را نگرفته و به همین دلیل نمی‌توان به راحتی به سمت نرخ‌های بهره بالا رفت. «

او ادامه داد: «یکی از علل عدم امکان استفاده از گزینه‌های دیگر، بالا بودن سپرده‌های به‌ربرپذیر در ایران است؛ تقریباً ۸۰درصد سپرده‌ها به‌صورت مستقیم بهره‌پذیرند. به همین دلیل، توصیه به نرخ‌های بهره بالا در ایران چندان قابل قبول نیست. اما می‌توان روی صنایع خاص اوراقی طراحی کرد که بتوانند از این شرایط بهره‌برداری کنند. در نهایت، باید پذیریم که صنایع باید سوده‌های بالا داشته باشند و در عین حال، سیاست‌هایی را اجرا کنیم که از آن‌ها مالیت بگیریم. برخی معتقدند افزایش سرمایه‌گذاری در تولید بدون کاهش هزینه‌های وی افزود: «من با این نظر مخالف نیستم، اما دو نکته دارم. اول اینکه مادامی که توانیم بر روی دارایی‌های ارزی تمرکز کنیم، گزینه‌های ما محدود خواهد بود. دوم اینکه در شرایط فعلی، باید بیشتر بر تشویق تمرکز کنیم تا تنبیه؛ زیرا در حال حاضر رابطه منفی بین سرمایه‌گذاران و دولت وجود دارد.»

نفت، پیشران طلایی کشور

شش‌کاری با تأکید بر اینکه اولویت اول سر سرمایه‌گذاری در بخش‌های پیشران، نفت است، تصریح کرد: «موضوع اصلی ما در حوزه فروش